

23. november 2016

Dansk produktivitet i front efter krisen

Med Danmarks Statistiks store datarevision medio november 2016 giver det ikke længere mening, at tale om et særligt dansk produktivetsproblem. De danske virksomheder og dansk økonomi har ikke mistet evnen til at øge produktiviteten. Faktisk har vi efter finanskrisen satte ind i 2008 haft en højere produktivetsvækst end de lande vi normalt sammenligner os med. Betyder det at vi så roligt kan læne os tilbage? Nej vi er stadig udfordret på investeringerne i virksomhederne og i arbejdsstyrkens uddannelsesniveau.

Danmarks Statistik har netop revideret de danske væksttal ganske markant. På baggrund af de nye tal, kan man ikke længere påstå, at vi har en særlig produktivetsudfordring herhjemme sammenlignet med andre lande. Vi evner fortsat at øge effektiviteten og værdien af de arbejdstimer, der bliver lagt i de danske virksomheder.

- BNP i løbende priser er revideret gradvist op, så der i 2015 er sket et løft på 42 mia.kr. svarende til godt 2 pct. BNP i faste priser (realt BNP) er revideret op, så der i 2015 er sket et løft på hele 63 mia. målt i 2010-kr. eller hvad der svarer til 3,4 pct.
- Samtidig er de samlede præsterede arbejdstimer revideret ned, hvorfor timeproduktiviteten - opgjort som realt BNP per arbejdstime ("klassisk produktivitet") - er opjusteret med 5¼ pct. Til sammenligning er den nominelle timeproduktivitet opjusteret med ca. 4 pct.
- Målt i forhold til de lande vi normalt sammenligner os med, ligger vi, set i et lidt længere perspektiv, midt i feltet. Medregnes de relevante bytteforholdsforbedringer, ligger vi imidlertid helt i top med en udvikling på linje med Sverige. Målt fra der hvor krisen for alvor satte ind i 2008, giver vi alle de analyserede lande baghjul uanset hvordan der måles.
- Samlet tegner de nye reviderede nationalregnskabstal et meget mere meningsfyldt billede af dansk økonomi, hvor ikke mindst udviklingen på arbejdsmarkedet er kommet i "sync" med den økonomiske vækst, hvilket netop afspejler sig i produktivetsudviklingen.
- Skal vi forbedre den positive udvikling, er det afgørende, at der kommer gang investeringerne - primært i de små og mellemstore virksomheder - og dels skal vi have løftet uddannelsesniveaue for vores arbejdsstyrke. Mangel på kvalificeret arbejdskraft kan blive en meget stor trussel for vores vækst, produktivitet, konkurrenceevne og velstand, når vi kigger ud i tid.

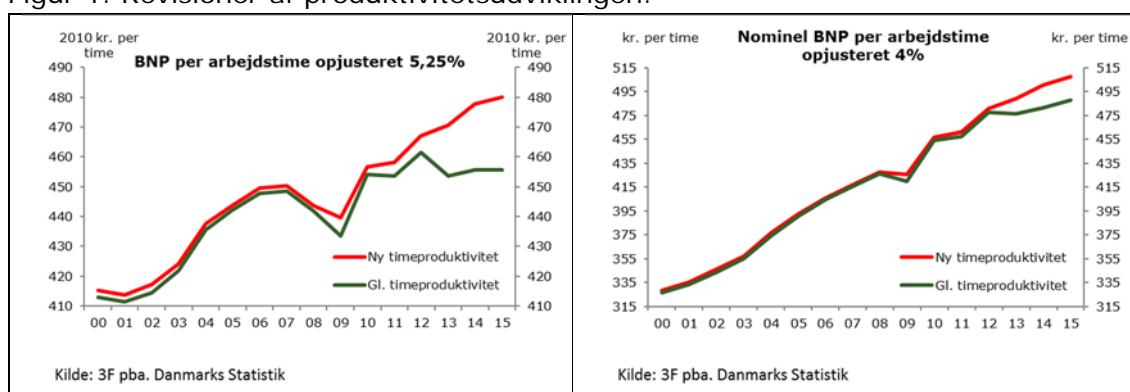
Kontakt Cheføkonom **Frederik I. Pedersen**, Formandssekretariatet,
telefon 28 42 42 72 eller mail frederik.pedersen@3f.dk

Revision løfter dansk produktivitet op i front

Danmarks Statistik har netop¹ revideret de danske vækststal ganske markant. BNP i løbende priser er revideret gradvist op, så der i 2015 er sket et løft på 42 mia.kr. svarende til godt 2 pct. BNP i faste priser (realt BNP) er revideret op, så der i 2015 er sket et løft på hele 63 mia.2010-kr. Det svarer til 3,4 pct.

Mens beskæftigelsesniveauet (antal personer) generelt er opjusteret et godt stykke tilbage i tid, er det samlede antal præsterede arbejdstimer (antal personer x gns. arbejdstid) nedjusteret. Det betyder at den samlede timeproduktivitet opgjort som reallt BNP per arbejdstime ("klassisk produktivitet") er opjusteret med 5¼ pct., mens den nominelle timeproduktivitet er opjusteret med ca. 4 pct. Det viser figur 1.

Figur 1. Revisioner af produktivitsudviklingen.

I relation til lønudviklingen er det den nominelle produktivitsudvikling, der er i fokus, jf. boks 4.1 i "DK2025 – ET STÆRKERE DANMARK". Der er således en række forhold som den klassiske produktivitsopgørelse ikke tager højde for, men som man ikke kan se bort fra. Det gælder for eksempel udviklingen i bytteforholdet, jf. nedenfor.

Hvor der med de gamle nationalregnskabstal var et synligt knæk i den reale produktivitskurve efter 2009 og en efterfølgende sløj udvikling, følger produktiviteten nu en pæn trend. For den nominelle produktivitsvækst var det indtil 2011/2012 svært at se noget knæk i den gamle opgørelse, men også her er vi tilbage på trend - endda med en pil op.

Samlet har de nye tal forbedret billedet af den danske produktivitsudvikling ganske markant og det giver ikke længere mening at tale om et særligt produktivitsproblem efter krisen for alvor satte ind i 2008.

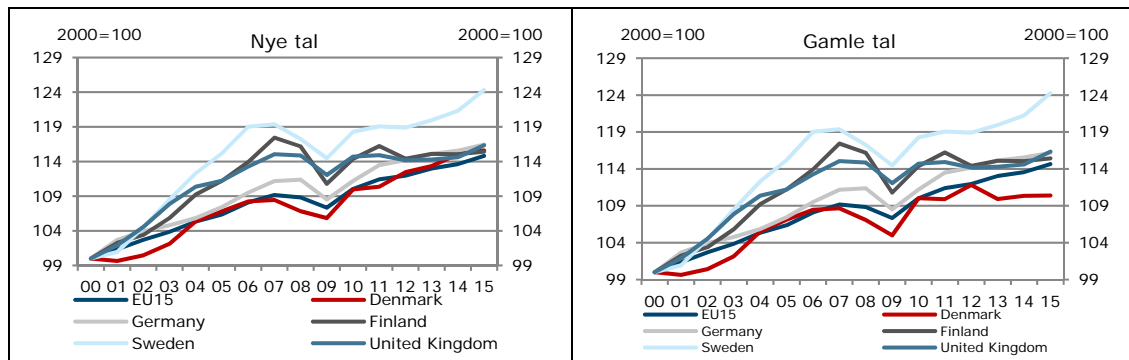
¹ <http://www.dst.dk/da/Statistik/NytHtml?cid=22230>

Dansk produktivitet i internationalt perspektiv

I de internationale sammenligninger er der også sket noget for Danmarks placering.

Med de gamle tal, målt på den klassiske (reale) opgørelse, faldt Danmark bagefter de gamle EU-lande og de lande, vi normalt sammenligner os med. Med den nye opgørelse, ligger vi helt på linje med disse lande bortset fra Sverige, der stikker af.

Figur 2. Klassisk produktivetsudvikling siden år 2000 Danmark og sammenlignelige lande

Kilde: 3F pba. Eurostat.

Det er imidlertid velkendt, at lande med høj klassisk produktivetsvækst kan være ramt af et faldende bytteforhold². Det gælder eksempelvis lande med en stor IT-sektor, hvor der er en rivende udvikling og stor årlig real produktivetsvækst, men hvor priserne på det der sælges også samtidig er under et massivt pres og ofte falder³. I tilfældet hvor høj produktivetsvækst følges af faldende salgspriser tilkommer produktivetsstigningerne de personer/virksomheder der *køber* produkterne, og ikke dem der *producerer*. Man bliver således ikke nødvendigvis mere velstående af at sælge produkter med faldende priser, selvom der produceres med en højere og højere produktivitet.

I Danmark har vi siden starten af 1980'erne haft vedvarende stigninger i bytteforholdet⁴. Vi eksporterer prisstærke produkter. Det skaber således også værdi og øget velstand, hvis man har et stigende bytteforhold.

Som det fremgår ved sammenligning af figur 2 og 3 ændrer den danske produktivetsudvikling sig meget markant når bytteforholdet regnes med. Med de gamle tal gik vi fra en bund-plads til en plads i midten af feltet ved at bytteforholdskorrigerede BNP. Med de nye tal ryger vi helt op i toppen og ligger nu helt på linje med Sverige.

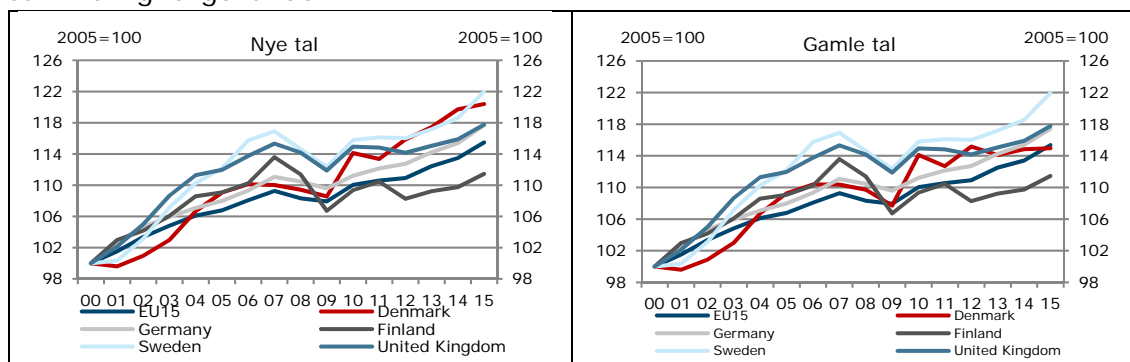
² Bytteforholdet måler et lands eksportpriser sammenlignet med landets importpriser.

³ Se fx

http://dors.dk/files/media/rapporter/2015/E15/kap_i/e15_kap_i_baggrund_oecd_fremskrivninger_sammenligning.pdf

⁴ Korrigeret for "energi" er der endda et underliggende stigende bytteforhold siden slut 1960'erne, jf. "Styrket dansk lønkonkurrenceevne gennem de seneste år", økonomisk analyse, Økonomi og Indenrigsministeriet, 2015.

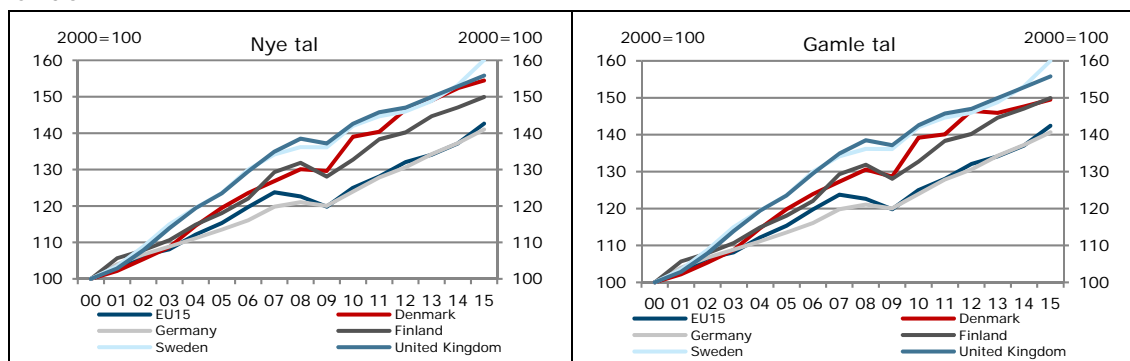
Figur 3. Bytteforholdskorrigeret produktivitsudvikling siden år 2000 Danmark og sammenlignelige lande

Kilde: 3F pba. Eurostat.

Også når man kigger på den nominelle produktivitsudvikling klarer vi os bedre med de nye tal. Forskellen er imidlertid ikke lige så markant som på de mere reale opgørelser. Vi ligger med de nye tal stadig oppe i toppen på linje med UK, men Sverige slår os mere synligt her. Vi ligger dog stadig markant foran lande som Finland og Tyskland, samt de gamle EU-lande set under et.

Figur 4. Nominel produktivitsudvikling siden år 2000 Danmark og sammenlignelige lande

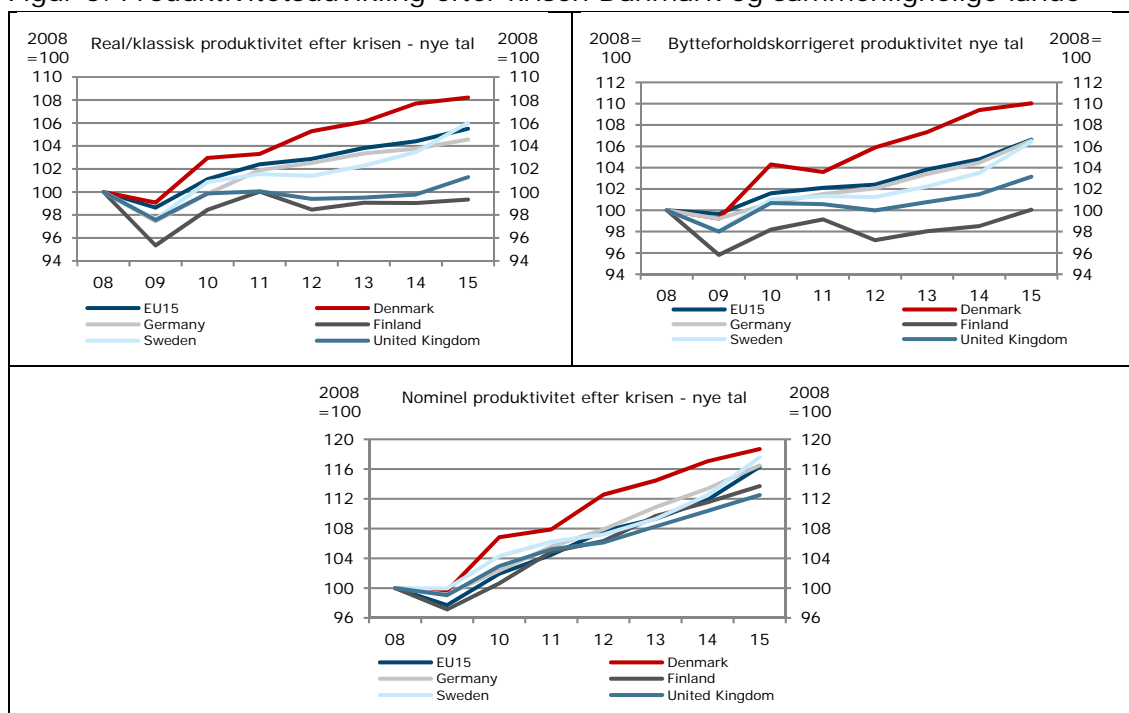

Kilde: 3F pba. Eurostat.

Dansk produktivitsvækst i front efter krisen

Fokuserer man alene på udviklingen efter den økonomiske krise for alvor satte ind i 2008, giver vi alle de analyserede lande baghjul på samtlige målinger. Det viser figur 5.

Figur 5. Produktivitsudvikling efter krisen Danmark og sammenlignelige lande

Kilde: 3F pba. Eurostat.

Ingen særlig dansk produktivitsudfordring

Samlet tegner de nye reviderede nationalregnskabstal et meget mere meningsfyldt billede af dansk økonomi, hvor ikke mindst udviklingen på arbejdsmarkedet er kommet i "sync" med den økonomiske vækst, hvilket netop afspejler sig i produktivitsudviklingen.

Vigtigst af alt så viser den nye opgørelse, at de danske virksomheder og dansk økonomi ikke har mistet evnen til at øge produktiviteten. Man kan med de nye tal således ikke længere påstå, at vi har en særlig produktivitsudfordring herhjemme sammenlignet med andre lande. Vi evner fortsat at øge effektiviteten og værdien af de arbejdstimer, der bliver lagt i de danske virksomheder og institutioner.

Der er stadig udfordringer

Skal vi forbedre den positive udvikling, er det afgørende, at der kommer gang i investeringerne - primært i de små og mellemstore virksomheder - og dels skal vi have løftet uddannelsesniveaet for vores arbejdsstyrke. Det gælder både i forhold til højere og bedre uddannelse af nye generationer, men også i forhold til voksen- og efteruddannelse. Arbejdsudbuddet forventes at stige mærkbart de kommende år, men mangel på kvalificeret arbejdskraft kan alligevel blive den største trussel for vores vækst, produktivitet, konkurrenceevne og velstand i sidste ende. I det lys virker de generelle grønthøsterbesparelser på 2 pct. årligt forskning- og uddannelsesområdet som et direkte skud i foden.